

Sygn. akt I ACz 879/16

POSTANOWIENIE

Dnia 24 maja 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSA Andrzej Szewczyk
Sędziowie SSA Krzysztof Sobierajski (spr.)

SSA Anna Kowacz - Braun

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2016 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa B. B. (1)

przeciwko J. B.

orozwód

na skutek zażalenia pozwanej na postanowienie w przedmiocie kosztów procesu, zawarte w punkcie IV sentencji wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 29 lutego 2016 roku, sygn. akt I C 854/15

postanawia

I. oddalić zażalenie.

II. zasądzić od pozwanej J. B. na rzecz powoda B.

B. kwotę 60,00 złotych (sześćdziesiąt złotych 00/100) tytułem

zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu rozwiązał przez rozwód małżeństwo B. B. (1) z J. B., zawarte w dniu 29 grudnia 1973 r. przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w W., zarejestrowane w księdze małżeństw za numerem (...) - z winy obu stron (pkt I), oddalił żądanie pozwanej zasądzenia na jej rzecz alimentów (pkt II), nie orzekł o sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania stron (pkt III), zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem kosztów postępowania, znosząc w pozostałym zakresie koszty postępowania między stronami (pkt IV).

Uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach procesu wskazał, że powództwo w zakresie orzeczenia zostało uwzględnione, choć nie w sposób odpowiadający żądaniom stron w zakresie winy za rozkład pożycia. Powód uiszczył opłatę od pozwu w kwocie 600 zł. Strony były reprezentowane przez zawodowych pełnomocników ustanowionych z wyboru. Pozwana została w całości zwolniona od kosztów sądowych. Sąd podkreślił, że orzecznictwo przyjmuje, iż ten z małżonków, który został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia przegrywa cały proces (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18.07.196 r. ,

IACz 812/96 Apel-W-wa 1997/1/5). Podał, iż oboje małżonkowie zostali uznani za winnych rozkładu pożycia, a zatem po części oboje małżonkowie przegrali, dlatego też na podstawie art. 100 k.p.c. Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 300 zł tytułem zwrotu połowy opłaty od pozwu. W pozostałym zakresie koszty procesu wzajemnie pomiędzy stronami zniósł.

Pozwana złożyła zażalenie na rozstrzygnięcie zawarte w pkt IV zaskarżonego wyroku zarzucając mu:

- 1 naruszenie art. 100 k.p.c. poprzez błędne uznanie, że rozdzielenie kosztów postępowania w niniejszej sprawie jest uzasadnione,
- 2 naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i błędne uznanie, że pozwana jest w stanie uiścić na rzecz powoda kwotę 300 zł tytułem zwrotu połowy opłaty od pozwu

Pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia poprzez zniesienie pomiędzy stronami kosztów postępowania i nie obciążanie pozwanej kwotą 300 zł oraz nie obciążanie pozwanej kosztami postępowania zażaleniowego.

W uzasadnieniu środka odwoławczego pozwana zaznaczyła, że nie jest w stanie dokonać zwrotu połowy opłaty od pozwu w wysokości 300 zł, gdyż stanowi to % osiąganego przez nią miesięcznego dochodu w wysokości 1.237,38 zł. Podniosła również, iż postanowieniem Sądu została zwolniona od kosztów sądowych w całości co jej zdaniem świadczy o jej niekorzystnej sytuacji finansowej i powinno skutkować nie obciążaniem jej kosztami postępowania.

W odpowiedzi na zażalenie pozwanej powód wniósł o oddalenie zażalenia w całości i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego za zastępowanie zażaleniowe.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

W sprawie o rozwód obowiązują, tak jak w każdym procesie, zasady zwrotu kosztów procesu, w tym wyrażona w art. 98 § 1 k.p.c. zasada odpowiedzialności za wynik postępowania, która oznacza, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest do zwrotu kosztów stronie przeciwnej. W sytuacji, gdy nie można jednoznacznie stwierdzić czy sprawa została wygrana czy też przegrana wchodzi w grę zasada stosunkowego rozdzielenia kosztów lub też możliwe jest ich wzajemne zniesienie (art. 100 k.p.c.). W judykaturze i orzecznictwie przyjmuje się, że rozstrzygnięcie o kosztach procesu obciążające stronę, uznaną za wyłącznie winną rozkładu pożycia małżeńskiego, tymi kosztami jest najczęściej spotykaną formą orzeczenia o kosztach w sprawie o rozwód w przypadku orzeczenia winy, ponieważ faktycznie najczęściej istnieją podstawy do przyjęcia, że ten z małżonków, który zostaje uznany za wyłącznie winnego rozkładu przegrywa cały proces. W sprawie o rozwód strona powodowa jest obowiązana do zwrotu stronie pozwanej kosztów postępowania w całości, wówczas gdy żadne z jej zasadniczych żądań (co do rozwodu i winy) nie zostało przez sąd uwzględnione. Natomiast strona pozwana jest zobowiązana uczynić zadość wymienionemu obowiązкови, gdy żądania powoda (co do rozwodu i winy) w całości zostały uwzględnione. W celu dokonania oceny, w jakim zakresie strony procesu rozwodowego przegrały sprawę, konieczne jest uwzględnienie nie tylko samego rozstrzygnięcia, które dotyczy żądania

orzeczenia rozwodu, lecz także uwzględnienie rozstrzygnięcia odnoszącego się do kwestii winy za rozkład pożycia małżeńskiego. W przypadku orzeczenia o winie obu stron należy przyjąć, że żądanie zostało uwzględnione w części, co uzasadnia stosunkowe rozdzielanie kosztów procesu na podstawie art. 100 k.p.c.

Nie jest zasadny zarzut skarżącej, która twierdzi, że Sąd I instancji naruszył art. 100 k.p.c. W przedmiotowej sprawie, powód ostatecznie wniósł o orzeczenie o winie pozwanej, zaś pozwana o oddalenie powództwa o rozwód, ewentualnie o rozwiązanie małżeństwa stron z wyłącznej winy powoda. Skoro rozwód został orzeczony z winy obu stron, należy stwierdzić że zarówno żądania powoda, jak i pozwanej zostały jedynie częściowo uwzględnione. W tej sytuacji, stosownie do treści art. 100 k.p.c., orzeczenie o kosztach polegające na ich stosunkowym rozdzielaniu co do poniesienia opłaty od pozwu, uznać należało za słuszne, zaś rozważania Sądu I instancji za całkowicie prawidłowe. Konsekwencją tego orzeczenia było zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 300 zł tytułem zwrotu połowy opłaty od pozwu.

Nie odniosły także skutku zarzuty pozwanej odnoszące się do naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 102 k.p.c. Należy zwrócić uwagę, że do zastosowania wymienionego przepisu konieczne jest wystąpienie okoliczności szczególnych, do których sam fakt złej sytuacji finansowej strony, a co z tym się często wiąże zwolnienie jej od kosztów sądowych nie jest wystarczający. Zgodnie z art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. Sąd może uwolnić stronę od obowiązku zwrotu kosztów procesu na podstawie art. 102 k.p.c., jeśli stwierdzi, że zachodzi "wypadek szczególnie uzasadniony". Okoliczności, które uprawniają do zastosowania tego przepisu, ocenia Sąd, i ocena ta następuje niezależnie od przyznanego zwolnienia od kosztów sądowych (por. postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2007 r., V CSK 292/06, niepubl. postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07 niepubl.). Norma art. 102 k.p.c., jako wyjątkowa w zakresie zastosowania, nie może podlegać wykładni rozszerzającej, przeciwnie wymagana jest jej restrykcyjna interpretacja. Wymaga ona, aby za zastosowaniem dobrodziejstwa z niej wynikającego dla strony, która co do zasady powinna, przegrywając spór, pokryć celowo poniesione przez przeciwnika koszty związane z jego udziałem w sprawie, przemawiały wyjątkowe okoliczności, dostatecznie uzasadniające sięgnięcie po regułę słuszności, w oparciu o którą zniesienie tego obowiązku może znaleźć dostateczne uzasadnienie. Okoliczności te mają dotyczyć nie tylko sytuacji osobistej i majątkowej strony, która odwołuje się do art. 102 k.p.c., ale także samego charakteru sprawy, która była rozstrzygana, a który przemawia właśnie za zastosowaniem odstępstwa od ogólnej reguły rozkładu pomiędzy stronami ciężaru finansowego związanego z kosztami procesu. Żadne szczególne okoliczności w rozumieniu tego przepisu w tej sprawie nie występują, a zwolnienie od kosztów sądowych nie oznacza automatycznie nieponoszenia przez przegrywającą stronę kosztów procesowych strony przeciwnej. Koszt opłaty od pozwu należy do kosztów procesu, a zatem w świetle powyższego stanowisko prezentowane przez Sąd I instancji jest słuszne.

Z tych przyczyn, w uznaniu zażalenia za nieuzasadnione, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji postanowienia, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 §2 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego Sąd Apelacyjny rozstrzygnął w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 397 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z §2 pkt 1 i §

10 ust 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015.1804).